

## Bölüm 7

# SANATA DEVLET DESTEĞİNE İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR VE TARTIŞMALAR

Şansel ÖZPINAR<sup>1</sup>

### GİRİŞ

Devletin sanatı destekleme gerekliliğinin olup olmadığı ve gerekli ise destek biçiminin ve kapsamının türü ve boyutunun ne olması gerektiği konusundaki tartışmalar uzun yıllardır devam etmektedir. Günümüzde kültür sektörünün ekonomik ve sosyal kalkınma açısından önemli bir sektör haline gelmesi, sanatın içerisinde barındırdığı yenilik, özgünlük, tüketim ve gelir yaratma potansiyelleri açısından nasıl desteklenmesi konusunu da önemli hale getirmiştir.

Devlet-sanat ilişkisinin ekonomik, sosyal ve politik boyutunun olması, devletin sanatı destekleme yönündeki politikalarını da farklılaştırabilmektedir. Sanata devlet desteğinin gerekliliğine ilişkin yeterli bir literatür oluşsa da; bu desteğin sağlanma şekli ve kapsamına yönelik tartışmalar devam etmektedir.

Bu çalışmanın amacı; sanata devlet desteğine ilişkin teorik yaklaşımlar çerçevesinde bu konuda yapılan tartışmaları değerlendirmektir. Bu çerçevede çalışmanın ilk bölümünde geleneksel ekonomik ve politik yaklaşım temelinde sanata devlet desteğine ilişkin yaklaşımlar ele alınmış, ikinci bölümde ise devletin sanatı destekleme biçimine yönelik tartışmalar değerlendirilmiştir.

### I. SANATA DEVLET DESTEĞİNE İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR

Tüm demokratik ülkelerdeki hükümetler, çeşitli araçlar kullanarak, sanata bir şekilde destek olmaktadır: şirketlere ve bireylere sübvansiyonlar; devlete ait işletmeler aracılığıyla sanatsal ürün ve hizmetlerin doğrudan sağlanması; bireysel ve kurumsal bağışçılara vergi imtiyazı; sanatçı ve sanat organizasyonlarına vergi muafiyeti; sanat eğitimi ve öğretimi için destek; ve örneğin telif hakkı yasaları yoluyla, sanatçıların ekonomik haklarını etkileyen mevzuat gibi. Destek seviyeleri ülkeler arasında belirgin farklılıklar göstermektedir. Bu alandaki devlet harcamalarının uluslararası karşılaştırılması, ülkeler arasındaki “sanat” tanımındaki farklılıklar, karşılaştırılabilir fon kaynaklarını tanımlamadaki zorluklar ve dolaylı yardımın ölçülmesindeki sorunlar nedeniyle oldukça zordur (Throsby, 1994: 20).

<sup>1</sup> Dr. Öğr. Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İİBF Maliye Bölümü, saldemi@adu.edu.tr

## KAYNAKLAR

1. Akdede, S. H. (2006), Kültürel Ekonomi; Gösteri Sanatları Perspektifi, İktisat, İşletme ve Finans, Yıl: 21, Sayı: 246, Eylül, ss.110-121.
2. Akdede, S.H. (2012), An Extension on Attendance and Efficiency in Turkish State Theaters, *Economics Bulletin*, 2012, Vol. 32 No. 1 pp. 778-787.
3. Akdede, S.H. (2014), *Devlet Sanat İlişkisi: Sanatın Politik Ekonomisi*, Efil Yayınları, Ankara.
4. Barone, A. (2016), *A New Economic Theory of Public Support for the Arts*, Routledge.
5. Baumol, W.J.& Bowen, W.G. (1965), "On The Performing Arts: The Anatomy of Their Economic Problems", *The American Economic Review*, Vol: 55, No: ½, March, pp.495-502.
6. Baumol, W.J.& Bowen, W.G. (1966), *Performing Arts: An Economic Dilemma*, New York, The Twentieth Century Fund.
7. Brooks, A.C. (2001), Who Opposes Government Arts Funding?, *Public Choice*, Vol. 108, No. 3/4 , pp. 355-367.
8. Carroll, N. (1987), Can Government Funding of the Arts Be Justified Theoretically?," *Journal of Aesthetic Education*, Vol: 21, No:1, Spring, pp.21-35.
9. Cowen, T. (1996), "Why I Do Not Believe in the Cost-Disease", *Journal of Cultural Economics*, Vol. 20, No:3, Special Issue: The 30th Anniversary of "The Performing Arts: An Economic Dilemma" by Baumol and Bowen (1996), pp. 207-214.
10. Craik, J. (2007), *Re-Visioning Arts and Cultural Policy Current Impasses and Future Directions*, Published by ANU E Press The Australian National University.
11. Cwi, D. (1980), Public Support of The Arts: Three Arguments Examined, *Journal of Cultural Economics*, Vol. 4, No. 2, December, pp. 39-62.
12. DiMaggio, Paul J. & Pettit, B. (1999), "Public Opinion and Political Vulnerability: Why Has the National Endowment For the Arts Been such an Attractive Target?" Working Paper no. 7. *Center for Arts and Cultural Policy Studies*, Princeton University., <https://www.princeton.edu/~artspol/workpap/WP07%20-%20DiMaggio%20and%20Petit.pdf>
13. Feder, T.& Katz-Gerro, T. (2012), "Who Benefits From Public Funding of the Performing Arts? Comparing the Art Provision and the Hegemony–Distinction Approaches", *Poetics*, Volume 40, Issue 4, August,pp. 359-381.
14. Feinberg, J. (1994), Not with My Tax Money the Problem of Justifying Government Subsidies for the Arts, *Public Affairs Quarterly*, Vol. 8, No. 2 (April), pp. 101-123.
15. Frey, B.S. (1999), State Support and Creativity in the Arts: Some New Considerations", *Journal of Cultural Economics*, Volume 23, Issue 1–2, pp 71–85.
16. Fullerton, D. (1991), On Justifications for Public Support of the Arts", *Journal of Cultural Economics*, Vol:15, No:2, December, pp.67-82.
17. Harsell, D.M. (2013), "My Taxes Paid for That?! or Why the Past Is Prologue for Public Arts Funding", *PS, Political Science & Politics*, Volume 46, Issue 1, January , pp. 74-80.
18. Kovancılar, B.& Kahriman, H. (2007), "Devlet-Sanat İlişkisi: Sanat Desteklerinin Dayandığı Argmanlar", *Finans Politik&Ekonomik Yorumlar*, Cilt: 44, Sayı:513, ss.21-33.
19. Mulcahy, K.V. (2006), "Cultural Policy: Definitions and Theoretical Approaches", *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, 35:4, 319-330

20. Netzer, D. (1978), *The Subsidized Muse: Public Support for the Arts in the United States*, Cambridge: Cambridge University Press.
21. O'Hagan, J.W. (1996), Access to and Participation in the Arts: the Case of Those with Low Incomes/Educational Attainment, *Journal of Cultural Economics*, Vol. 20, No. 4 (1996), 269-282.
22. Ploeg, Van der F. (2002), In Art we trust, *De Economist* · October
23. Rushton, M. (2000), Public Funding of Controversial Art, *Journal of Cultural Economics*, Vol. 24, No. 4 (November), pp. 267-282.
24. Rushton, M. (2002), Political Oversight of Arts Councils: A comparison of Canada and the United States, *International Journal of Cultural Policy*, 8:2, 153-165.
25. Throsby, D. (1994), The Production and Consumption of the Arts: A View of Cultural Economics, *Journal of Economic Literature*, Vol. 32, No. 1, March, pp. 1-29.
26. Zudiervart, L. (2011), *Politic, Economics and Democratic Culture*, Cambridge University Press.